

Uchwała Nr XXVI/280/2021
Rady Powiatu w Olsztynie
z dnia 23 września 2021 r.

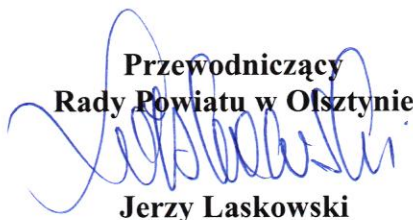
w sprawie przyjęcia programu rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Olsztyńskiego na lata 2021-2023

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 4, 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920 z późn. zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.) **uchwała się**, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się program rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Olsztyńskiego na lata 2021-2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Olsztynie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Powiatu w Olsztynie
Jerzy Laskowski

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W OLSZTYNIE

**Program rozwoju
pieczy zastępczej
Powiatu Olsztyńskiego
na lata 2021 - 2023**

Olsztyn, 2021 rok

Spis treści:

1. Wstęp. Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej.
2. Ocena sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Olsztyńskim i prognoza na lata 2021 – 2023.
3. Ocena sytuacji instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Olsztyńskim i prognoza na lata 2021 – 2023.
4. Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej .
5. Program rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej i zmian w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie.
6. Cel główny programu i cele szczegółowe programu wraz z przewidywanymi efektami.

1. WSTĘP. DEINSTYTUCJONALIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ

Proponowany program jest kontynuacją działań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie zawartych w programach na lata 2012-2014, 2015-2017 oraz 2018-2020. Podstawowe założenia zostały zrealizowane. Niniejsze opracowanie należy czytać łącznie z w/w programami.

Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji systemu pieczy zastępczej, rodzinnej i instytucjonalnej na terenie powiatu olsztyńskiego oraz aktualne potrzeby zapewnienia dzieciom opieki i wychowania z rodzin będących w kryzysie, umieszczonych w pieczy zastępczej.

W poprzednich latach PCPR w Olsztynie wprowadził zmiany uwzględniając zapisy znowelizowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Niemniej jednak wdrażanie zaproponowanych zmian, obowiązujących od roku 2012 w Powiecie Olsztyńskim przebiega w sposób zadowalający, a współpraca ze środowiskami pomocy społecznej wszystkich szczebli, w zakresie ich realizacji, układa się poprawnie.

Opracowując oraz realizując program na lata 2021-2023 nasuwa się potrzeba rozwinięcia pojęcia deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej.

Można ją rozumieć jako wykorzystanie systemu wspierania rodziny, a także dobrą oraz ścisłą współpracę pomiędzy samorządami powiatowymi i gminnymi strukturami systemu. Deinstytucjonalizacja nie jest bowiem kolejną koncepcją reformowania systemu opieki instytucjonalnej, lecz wizją tego, w jaki sposób rzeczywiście można wspierać dzieci i dorosłe osoby zależne po to, aby pozostawić im jak najwięcej niezależności i autonomii oraz nie odrywać ich od środowiska. Całość powinna wykorzystywać wszystkie formy wsparcia formalnego i nieformalnego w środowisku lokalnym po to, aby oferta w jak największym stopniu umożliwiała samodzielność i realizację właściwie rozumianej zasady pomocniczości. Wzmocnienie rodziny, rozwój zróżnicowanej oferty wsparcia dla rodzin ma na celu minimalizację napływu dzieci do pieczy zastępczej, jako że odseparowanie dziecka od rodziny powinno być ostatecznym krokiem. Zawsze jednak mogą występować sytuacje, w których powierzenie dziecka do pieczy zastępczej będzie zgodne z jego dobrem, okaże się działaniem chroniącym jego zdrowie i życie. W sytuacji gdy dziecko narażone jest na zaniechania lub wykorzystywanie i zapada postanowienie o odseparowaniu go od rodziców, decyzja o wyborze najlepszej formy pieczy zastępczej powinna odpowiadać na jego potrzeby i zapewniać opiekę przede wszystkim w rodzinnej pieczy zastępczej. Bowiem mówiąc o deinstytucjonalizacji systemu w odniesieniu przede wszystkim do dzieci, kładzie się nacisk na zastąpienie opieki instytucjonalnej formą rodzinną, jako pierwszego wyboru.

Największą zaletą deinstytucjonalizacji wydaje się takie kształtowanie opieki, w wyniku którego osoby, które muszą skorzystać z pomocy „zewnątrznej”, nie tylko nie tracą samodzielności, ale najczęściej stają się bardziej samowystarczalne, a w przypadku dzieci mogą być dobrze funkcjonującymi dorosłymi. Choć sednem tej koncepcji jest oferowanie zindywidualizowanej pomocy, to równocześnie stanowi ona sposób na lepsze wykorzystanie środków finansowych, ponieważ opieka rodzinna jest tańsza, a ponadto osoby i dzieci wychowywane poza systemem instytucjonalnym zwykle są bardziej samodzielne i rzadziej korzystają z systemu pomocy społecznej (zobacz także – 7. Podsumowanie). Uzyskanie akceptacji społecznej dla tego procesu winno odwoływać się jednak do szerszego kontekstu niż tylko same argumenty finansowe. Przedstawiając konieczność zmian należy wskazywać na leżące u ich podstaw założenia filozoficzne, odwołujące się do koncepcji praw człowieka i wynikających z niej praw do opieki wysokiej jakości.

Celem działania na rzecz podniesienia świadomości społecznej nt. deinstytucjonalizacji zrozumienia, na jakich wartościach się ona opiera, jest możliwe szerokie poparcie społeczne dla tego procesu, w tym przedstawiciele instytucji odpowiedzialnych za system opieki. Natomiast bez włączenia społeczności lokalnych w działania na rzecz zmiany, jego efektem zamiast deinstytucjonalizacji może okazać się ponowna instytucjonalizacja. Zamiast dużych instytucji pojawią się małe, natomiast nastawienie społeczne do mieszkających w nich osób nie zmieni się, skutkiem tego ich mieszkańcy będą co prawda żyć w społeczeństwie, ale pozostawać w izolacji ze względu na negatywną postawę wobec nich. Jako przykład może posłużyć sprowadzenie deinstytucjonalizacji do likwidacji instytucji, a w ich miejsce tworzenie domów dla małych grup. Jeśli temu procesowi nie towarzyszy zmiana kultury organizacji życia mieszkańców w nowych formach, nie można mówić o deinstytucjonalizacji.

Konieczne więc wydaje się, aby przekonanie co do słuszności deinstytucjonalizacji ogarnęło już istniejące placówki. Dzięki temu mogłaby oddolnie dokonywać się zmiana w kierunku stworzenia bardziej kameralnych i otwartych na środowisko lokalne miejsc dla młodzieży.

Deinstytucjonalizacja to proces przejścia od stałej opieki w instytucjach do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności. Wymaga on długoterminowej strategii, za którą powinny iść odpowiednie środki na rozwój alternatywnych (względem instytucji) form wsparcia.

Deinstytucjonalizacja obejmuje:

1. profilaktykę, która pozwoli dzieciom pozostać we właściwie funkcjonujących rodzinach;
2. rozwój różnych form wsparcia w środowisku lokalnym;
3. ograniczanie opieki instytucjonalnej (zakładowej);
4. rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.

Za deinstytucjonalizacją pieczy zastępczej przemawia wiele argumentów. Trudno nie wymienić ogólnych przesłanek przeciw zakładom stacjonarnym: ograniczony kontakt z ludźmi spoza instytucji, nieuwzględnianie osobistych preferencji podopiecznych, brak wpływu na decyzje w zakresie funkcjonowania, często zbyt duża liczba osób żyjąca w tym samym miejscu, większe ryzyko przemocy i nadużyć. Teoretycznie dobrze funkcjonująca instytucja mogłaby ograniczyć do minimum wszystkie wymienione ryzyka, choć w praktyce nie jest to proste. Istnieje jednak szereg argumentów, specyficznych dla pieczy zastępczej, przemawiających za wspieraniem rodzinnej pieczy zastępczej kosztem instytucjonalnej.

Po pierwsze, opieka rodziców zastępczych daje większe szanse niż opieka wychowawcy na pojawienie się więzi między opiekunem a dzieckiem. To między innymi indywidualna troska stanowi dla dziecka źródło poczucia własnej wartości. Owocuje to większą motywacją do podejmowania wyzwań, związanych m.in. z nauką czy kontaktami społecznymi. Po drugie, rodzice zastępczy dostarczają wzorców prawidłowo funkcjonujących w relacjach rodzicielskich i małżeńskich, które stanowią podstawę budowania złożonych związków z innymi ludźmi. Po trzecie, istnieją dowody naukowe na to, że opieka instytucjonalna we wczesnym okresie życia dziecka wywiera negatywny wpływ na wszystkie obszary rozwoju, w tym powoduje trudności intelektualne, behawioralne i społeczne w późniejszych latach. Po czwarte, rodzinne formy pieczy zastępczej zapewniają dłuższe wsparcie dla usamodzielnionych – nawet gdy młodzież formalnie opuszcza rodzinę zastępczą, faktycznie może liczyć na jej pomoc.

Pojęcie deinstytucjonalizacji jest w Polsce stosunkowo nowe i nie jest jeszcze zakorzenione w języku ani w środowisku praktyków pomocy społecznej. Nie można jednak mówić o braku tradycji i działań w tym obszarze w Powiecie Olsztyńskim, prowadzonych przez jednostki

organizacyjne, w tym PCPR Olsztyn, domy dla dzieci czy też powstający od 2003 roku w Powiecie Olsztyńskim zawodowy system pieczy zastępczej. Te osiągnięcia są skutkiem systematycznych wieloletnich działań władz samorządowych w tym Rady Powiatu, Zarządu Powiatu, starostów olsztyńskich oraz pracowników instytucji działających w tym obszarze. Bez tej codziennej pracy nie byłoby spektakularnych sukcesów ani nawet powolnych zmian, które zachodzą w naszym samorządzie powiatowym w obszarze pieczy zastępczej i jej deinstytucjonalizacji.

Przedstawiony materiał zawiera szereg informacji dotyczących działań PCPR w Olsztynie w latach 2018-2020, szczególnie w zakresie placówek opiekuńczo-wychowawczych, usamodzielnień wychowanków pieczy zastępczej oraz działań promujących rodzinną pieczę zastępczą.

Przed Powiatem Olsztyńskim kolejna ostatnia prosta w tematyce ograniczenia opieki instytucjonalnej oraz większe, mam taką nadzieję niż dotychczas zaangażowanie gmin w rozwój różnych form wsparcia w środowisku lokalnym (m.in. rodziny zaprzyjaźnione, pomocowe, świetlice terapeutyczne, mieszkania etc.).

Nadal należy zwiększać i doskonalić system zawodowego rodzicielstwa zastępczego, a nawet w związku z nową perspektywą finansową UE, zdecydowanie doposażyć w każdym aspekcie tę formę pomocy dzieciom.

Arkadiusz Paturej

Dyrektor PCPR w Olsztynie

2. OCENA SYTUACJI RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OLSZTYŃSKIM.

Program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012-2014, 2015-2017 oraz 2018-2020 wynikał z ustawowego obowiązku, jednak już od 2000 roku Uchwałą Nr XVIII/216/2000 Rada Powiatu w Olsztynie przyjęła lokalny program pomocy społecznej w zakresie opieki nad rodziną i dzieckiem pod nazwą „Kierunki zmian w Powiecie Olsztyńskim w systemie opieki nad rodziną i dzieckiem”. Dzięki temu programowi i innym opracowanym w kolejnych latach, dostosowujących do zmieniającego się często prawa w tym zakresie, Powiat pozyskał znaczące środki ze źródeł zewnętrznych, głównie na pokrycie kosztów zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, i tak:

- 2000 -	80.000 zł
- 2004 -	35.000 zł
- 2005 -	240.000 zł
- 2006 -	150.000 zł
- 2007 -	330.000 zł
- 2008 -	76.000 zł
- 2009 -	186.300 zł
- 2011 -	53.200 zł
- 2012 -	326.800 zł
- 2013 -	115.000 zł
- 2014 -	32.000 zł
- 2015 -	143.184 zł
- 2016 -	102.601 zł
- 2017 -	188.335 zł
- 2018 -	169.153 zł
- 2019 -	155.247 zł
- 2020 -	-

Łączna kwota pozyskanych środków w latach 2000-2020 stanowi 2.382.820,00 zł. Dodatkowo w roku 2017 Powiat Olsztyński wspólnie z Powiatem Nidzickim uzyskał dodatkowe środki w wysokości 1.664.151,68 zł na realizację projektów pn.: „Aktywizujemy i Usamodzielniamy 1 i 2”, natomiast w roku 2020 w wysokości 1.931.118,32 zł. (z tego na realizację projektu pn.: „STOP COVID-19 w Powiecie Olsztyńskim”: 1.299.116,21 zł. oraz projektu pn.: „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”: 632.002,11 zł.)

Przez kolejne lata konsekwentnie budowano system rodzin zastępczych w Powiecie Olsztyńskim.

Stan początkowy w roku 2001:

125 rodzin zastępczych, gdzie umieszczonych było 248 dzieci.

Prawo dziecka do wychowania w rodzinie, wynika nie tylko z ogólnych zapisów międzynarodowych dokumentów, ale ze szczegółowych wytycznych zawartych w rekomendacjach i rezolucjach Rady Europy oraz prawa polskiego. W przypadku kryzysu w rodzinie organizator rodzinnej pieczy zastępczej ma za zadanie zapewnić czasowo dzieciom miejsce w pieczy zastępczej na swoim terenie. Z organizacją powyższego tutejsze Centrum radzi sobie wewnątrz swoich struktur, nie korzysta z pomocy innych

powiatów/województw w w/w zakresie. Naszym celem jest budowanie sprawnego systemu pieczy zastępczej, opartego na własnych zasobach uwzględniając standardy europejskie, tj.

- 1.umieszczanie dziecka poza rodziną naturalną jest czynnością ostateczną;
- 2.umieszczanie dziecka poza rodziną naturalną jest czynnością doraźną;
- 3.umieszczanie dziecka poza rodziną naturalną dopuszczalne jest tylko w rodzinach zastępczych lub placówkach rodzinno-podobnych.

Od powstania PCPR-u podejmowane są działania na rzecz podnoszenia, jakości usług świadczonych przez pracowników na rzecz modernizacji i rozwoju pieczy zastępczej.

Nieustannie prowadzona jest kampania promująca ideę rodzicielstwa zastępczego pn.: „**Rodzina zastępcza-profesja z misją**”, co zdecydowanie ułatwia deinstytucjonalizowanie domów dla dzieci w powiecie olsztyńskim tj.: przejście od zakładowego do rodzinnego systemu pieczy zastępczej, a przede wszystkim pozwala na zmniejszenie liczby dzieci w placówkach Ponadto nieustająca jest potrzeba edukacji środowiska lokalnego, władz samorządowych na temat rodzicielstwa zastępczego, przysługujących praw rodzinom zastępczym oraz ich obowiązków a także przedstawiania w sposób pozytywny ich wizerunku. Kampania weryfikuje i poszerza wiedzę w/w osób w tym zakresie.

Istotne jest również pozyskiwanie kandydatów do pełnienia roli rodzica zastępczego, czy osób prowadzących Rodzinne Domy Dziecka, integracja istniejących już rodzin zastępczych czy osób prowadzących Rodzinne Domy Dziecka.

Pośrednim celem kampanii jest również pozyskanie kandydatów na rodziny pomocowe w celu wsparcia rodzin zastępczych oraz pozyskanie rodzin zaprzyjaźnionych dla wychowanków pieczy zastępczej. Pożądanym działaniem osób ze środowiska lokalnego jest prezentowanie i szerzenie idei rodzicielstwa zastępczego wśród społeczności lokalnej (12 gmin powiatu olsztyńskiego) oraz myślenie o działaniach opiekunów zastępczych jak o profesji z misją i że może być to również sposób na życie.

Dotychczas podjęto szereg działań promujących ideę rodzicielstwa zastępczego:
- przygotowywano treści merytoryczne i grafikę, które zostały zamieszczone na ulotkach i plakatach promujących ideę rodzicielstwa zastępczego;

- podpisano 24 listy intencyjne z Wójtami i Burmistrzami 12 Gmin Powiatu Olsztyńskiego oraz z Dyrektorami/Kierownikami Ośrodków Pomocy Społecznej w celu uzyskania zgody, woli i chęci W/w do promowania idei rodzicielstwa zastępczego na terenie swojej gminy;

- w związku z wyrażeniem w/w zgód w mediach społecznościowych urzędów, ośrodków kultury, czy ośrodków pomocy społecznej oraz naszych partnerów pojawiły się informacje w w/w podmiotach o poszukiwaniu kandydatów na rodziców zastępczych oraz treści promujące rodzicielstwo zastępcze jako profesję z misją. Tutejsze Centrum nawiązało współpracę z pracownikami odpowiedzialnymi za promocję w różnych podmiotach w danych gminach i na bieżąco motywowało W/w do cyklicznego zamieszczania treści kampanii. Nawiązano również współpracę z wieloma proboszczami parafii rzymskokatolickich na terenie powiatu olsztyńskiego.

- na trzech samochodach służbowych umieszczono treści kampanii promującej ideę rodzicielstwa zastępczego: *Rodzina zastępcza: profesją z misją*;

- podjęto działania w zakresie wykonania i kupna namiotu reklamowego z treścią kampanii promującej ideę rodzicielstwa zastępczego pn.: „Rodzina zastępcza-profesja z misją”.

- od początku roku 2020 odbyto osobiście w reżimie sanitarnym 55 spotkań z osobami z terenu powiatu olsztyńskiego, mającymi bezpośredni kontakt ze społecznością lokalną, w celu przedstawienia im założeń kampanii tj. z: władzami miast i gmin powiatu olsztyńskiego, dyrektorami ośrodków kultury, kierownikami i dyrektorami ośrodków pomocy społecznej, proboszczami parafii, przedstawicielami stowarzyszeń i innych podmiotów;

- uczestniczono w spotkaniach ze społecznością lokalną powiatu olsztyńskiego, podczas których promowano rodzicielstwo zastępcze, tj. podczas imprez plenerowych: XX Kiermasu Warmińskiego w Dywitach, „Kolory Kultury” w Jonkowie oraz w Biegu z przeszkodami w Dobrym Mieście;

- uruchomiono kampanię marketingową i zasięgową w Internecie. To oznacza, że treści kampanii wraz z banerkami pojawiały się cyklicznie na stronach internetowych: www.gazetaolsztynska.pl, www.olsztyn.wm.pl, www.dywity.wm.pl, www.jonkowo.wm.pl, www.stawiguda.wm.pl. W/w Kampania ustawiona była na 300 tysięcy emisji;

- treści kampanii były również promowane podczas audycji radiowych Pani Alicji Kulik w Radio Olsztyn pt. „Rodzina” z udziałem opiekuna zastępczego będącego zawodową rodziną zastępczą pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego, wyemitowany 27.10.2020 r. oraz pn.: „Przystań pod drzewami” z udziałem opiekunów zastępczych prowadzących Rodzinny Dom Dziecka, wyemitowany 30.04.2021 r. Ponadto systematycznie w telewizji lokalnej pracownicy Centrum promowali ideę rodzicielstwa zastępczego.

- w dniu 30.03.2020 r. powstał Fanpage PCPR Olsztyn na Facebooku, który został stworzony i jest prowadzony głównie z myślą o promowaniu idei rodzicielstwa zastępczego oraz przekazywaniu bieżących działań PCPR.

- rozpoczęto inicjatywę pn. „Rodzina zastępcza w praktyce”- rozmowy z rodzicami zastępczymi i innymi osobami dla których temat rodzicielstwa zastępczego jest bliski. Efekty tych rozmów opublikowane były na stronie internetowej tutejszego Centrum oraz Facebooku. Celem inicjatywy jest przybliżenie specyfiki funkcjonowania rodzin zastępczych, w tym problemów i zagadnień charakterystycznych dla tego rodzaju rodzicielstwa. Prezentowane teksty są zaproszeniem do refleksji nad złożonością idei rodzicielstwa zastępczego, nie zaś oceną postaw i poglądów rozmówców. Teksty w ramach inicjatywy kierowane są przede wszystkim do osób rozpatrujących chęć założenia rodziny zastępczej i do istniejących rodzin zastępczych, osób współpracujących z rodzinami zastępczymi, a także wszystkich zainteresowanych tematem rodzicielstwa zastępczego;

- w roku 2020 i 2021 tutejsze Centrum wzięło udział w konkursie grantowym Fundacji EY z Warszawy, gdzie zawnioskowało o środki finansowe zewnętrzne na potrzebę działań kampanii promującej ideę rodzicielstwa zastępczego pn. :„Rodzina zastępcza – profesja z misją”;

W roku 2021r. PCPR w Olsztynie został laureatem konkursu Fundacji EY pn.: „Dzień Rodzicielstwa Zastępczego-kampania społeczna” i otrzymało dodatkowe środki finansowe, w wysokości 8 tysięcy złotych na działania kampanii pn.: „Rodzina zastępcza-profesja z misją”, m.in. na:

- kontynuowanie inicjatywy spotkań pracowników Centrum, opiekunów zastępczych ze społecznością lokalną gmin powiatu olsztyńskiego;

- kontynuowanie inicjatywy pn.: „Rodzina zastępcza w praktyce”- rozmowy z rodzicami zastępczymi i innymi osobami dla których temat rodzicielstwa zastępczego jest bliski. Przeprowadzenie wywiadów z rodzinami zastępczymi oraz zredagowanie tekstu wywiadu i opublikowanie go na stronach internetowych Powiatu Olsztyńskiego/PCPR/partnerów z terenu powiatu olsztyńskiego oraz w mediach społecznościowych/telewizji /radia/ gazety lokalnej jako narzędzie edukacyjne;

-ekspozycja dwustronna plakatów promujących ideę rodzicielstwa zastępczego w autobusach podmiejskich jeżdżących z Olsztyna na teren powiatu olsztyńskiego;

- wykonanie reportażu filmowego na temat życia codziennego rodzin zastępczych (4-5 rodzin): forma teledyskowa - reklamowa oraz prezentowanie w/w reportażu filmowego na temat życia codziennego rodzin zastępczych w mediach, w tym społecznościowych oraz w podmiotach naszych partnerów.

-wykonanie i prezentacja reportażu zdjęciowego rodzin zastępczych w formie wystaw/ekspozycji, łącznie min. 30 wystaw w miejscu wskazanym przez naszych partnerów oraz w mediach społecznościowych. Ponadto trwają poszukiwania narzędzi, które dotychczas nie były wykorzystywane w zakresie promocji rodzicielstwa zastępczego np.: wykonanie murali na budynkach powiatu olsztyńskiego. W planach jest przygotowanie i zorganizowanie kampanii billboardowej i medialnej, informacyjnej oraz promocyjnej w zakresie promowania idei rodzicielstwa zastępczego.

Głównym przekazem kampanii społecznej promującej ideę rodzicielstwa zastępczego pn. : **„Rodzina zastępcza - profesja z misją”** jest uświadomienie osobom ze środowiska lokalnego (z 12 gmin Powiatu Olsztyńskiego), władzom samorządowym oraz innym zainteresowanym osobom a także potencjalnym kandydatom, **że rodzicielstwo zastępcze nie jest tylko misją ale również może być profesją i sposobem na życie.** Ponadto niezwykle ważnym elementem jest nieustająca edukacja środowiska lokalnego oraz władz samorządowych na temat specyfiki rodzicielstwa zastępczego oraz uświadomienie W/w zakresu potrzeb i problemów z jakimi się borykają rodzice zastępczy oraz w jakich obszarach potrzebują aktualnie wsparcia a także przedstawienie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego.

Stan końcowy na koniec 2020 roku :

176 rodzin zastępczych, gdzie umieszczonych było 303 dzieci.

Szczegółowe dane odnośnie ilości i rodzajów pełnionych funkcji przez opiekunów zastępczych oraz liczby ich podopiecznych w całym Powiecie Olsztyńskim **na dzień 31.12.2020 r.**, obrazuje poniższa tabela:

Lp.	Forma rodzinnej pieczy zastępczej	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	102	142
2	Niezawodowa RZ	54	63
3	Zawodowa RZ, w tym:	13	47
	Zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	3	19
	Zawodowa specjalistyczna	3	4
4	Rodzinny dom dziecka	7	51
	łącznie	176	303

Ilość rodzin zastępczych i pełniących funkcję rodzinnych domów dziecka oraz liczba dzieci znajdujących się pod ich opieką, z podziałem na poszczególne gminy, na koniec 2020 roku wyglądała następująco:

1. GMINA BARCZEWO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	12	16
2	Niezawodowa RZ	9	10
3	Zawodowa RZ	4	11
	łącznie	25	37

2. GMINA BISKUPIEC

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	22	33
2	Niezawodowa RZ	9	11
3	Zawodowa RZ	1	4
4	Rodzinny dom dziecka	5	39
	łącznie	37	87

3. GMINA DYWITY

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	9	12
2	Niezawodowa RZ	3	3
3	Rodzinny dom dziecka	1	6
	łącznie	13	21

4. GMINA DOBRE MIASTO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	12	12
2	Niezawodowa RZ	3	3
	łącznie	15	15

5. GMINA GIETRZWAŁD

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	4	7
2	Niezawodowa RZ	3	4
3	Zawodowa RZ	1	6
	łącznie	8	17

6. GMINA JEZIORANY

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	2	2
2	Niezawodowa RZ	3	4
	Łącznie	5	6

7. GMINA JONKOWO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	5	8
2	Niezawodowa RZ	3	4
3	Zawodowa RZ	2	5
	Łącznie	10	17

8. GMINA KOLNO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	4	5
2	Niezawodowa RZ	1	1
3	Zawodowa RZ	1	1
	Łącznie	6	7

9. GMINA OLSZTYNEK

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	21	31
2	Niezawodowa RZ	8	8
3	Zawodowa RZ	1	5
	Łącznie	30	44

10. GMINA PURDA

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	6	11
2	Niezawodowa RZ	5	5
3	Zawodowa RZ	2	10
	Łącznie	13	26

11. GMINA STAWIGUDA

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	1	1
2	Niezawodowa RZ	2	4
3	Zawodowa RZ	1	5
4	Rodzinny dom dziecka	1	6
	łącznie	5	16

12. GMINA ŚWIĄTKI

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona RZ	4	4
2	Niezawodowa RZ	5	6
	łącznie	9	10

Wysokość i rodzaj wypłaconych opiekunom zastępczym świadczeń pieniężnych w latach 2011 - 2020 i prognozę na lata 2021 – 2023 obrazuje poniższa tabela:

Rok	Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka	Jednorazowa pomoc na pokrycie wydatków związanych z przyjęciem dziecka	Jednorazowa pomoc losowa	Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego	Wynagrodzenia opiekunów zastępczych, rodzin pomocowych i osób do pomocy w gospodarstwie domowym łącznie ze składkami	Środki wydatkowane na nasze dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów	Remonty	Wypoczynek dzieci	Łączna kwota
2011	2.696.553	26.455	1.032	-	594.157	288.673	-	-	3.606.870
2012	3.273.264	40.161	2.200	63.664	677.847	290.627	-	-	4.324.289
2013	3.320.094	41.757	19.260	113.192	700.936	294.801	-	-	4.468.840
2014	3.466.740	19.963	7.524	128.842	665.142	360.339	9.655	1.800	4.630.845
2015	3.550.384	39.547	6.899	139.261	918.863	437.851	13.165	4.300	5.110.270
2016	3.502.298	40.001	4.760	142.863	962.128	437.564	17.850	7.700	5.115.164
2017	3.410.432	40.597	25.769	149.651	1.025.253	449.947	22.000	5.100	5.128.749
2018	3.353.724	48.721	24.446	161.303	1.234.000	480.710	21.771	6.000	5.330.675
2019	3.357.787	43.434	18.799	181.056	1.295.213	501.945	23.572	3.600	5.425.406
2020	3.340.592	51.060	20.717	191.525	1.518.664	442.795	19.598	6.900	5.591.851
2021	3.500.000	50.000	20.000	200.000	1.750.000	420.000	22.000	6.900	5.968.900
2022	3.660.000	50.000	20.000	210.000	2.000.000	450.000	24.000	8.400	6.422.400
2023	3.660.000	50.000	20.000	220.000	2.100.000	460.000	24.000	8.400	6.542.400

3. OCENA SYTUACJI INSTYTUCJONALNEJ PIELICZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OLSZTYŃSKIM I PROGNOZA NA LATA 2021-2023.

Stan początkowy w 2001 r.

4 jednostki organizacyjne: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie

oraz 3 placówki opiekuńczo - wychowawcze:

-w Biskupcu z liczbą miejsc 34,

-w Gryźlinach z liczbą miejsc 38,

-w Olsztynku z liczbą miejsc 57

Prawo dziecka do wychowania w rodzinie, wynika nie tylko z ogólnych zapisów międzynarodowych dokumentów, ale ze szczegółowych wytycznych zawartych w rekomendacjach i rezolucjach Rady Europy oraz prawa polskiego. W przypadku kryzysu w rodzinie organizator rodzinnej pieczy zastępczej ma za zadanie zapewnić czasowo dzieciom miejsce w pieczy zastępczej na swoim terenie. Z organizacją powyższego tutejsze Centrum radzi sobie wewnątrz swoich struktur, nie korzysta z pomocy innych powiatów/województw w w/w zakresie.

Od powstania PCPR-u podejmujemy działania na rzecz podnoszenia, jakości usług świadczonych przez pracowników na rzecz modernizacji i rozwoju pieczy zastępczej. Wdrażamy nowatorskie rozwiązania, czerpiemy ze wzorców od partnerów naszego powiatu tj. Powiatu Osnabrück, gdzie podczas wizyt naszych pracowników uzyskaliśmy informacje na temat sposobu rozwijania rodzinnej pieczy zastępczej. Wdrażanie deinstytucjonalizacji pozwala na umieszczanie dziecka poza rodziną biologiczną będącą w kryzysie w rodzinach zastępczych lub placówkach rodzinno-podobnych. Tam warunki lokalowe są zbliżone jak najbardziej do domowych, brak jest w nich hierarchicznej struktury zatrudnienia oraz ogólnie rozumianej obsługi i administracji, zredukowanej do niezbędnego minimum, gdzie buduje się pełne zaufanie wychowanków do wychowawców. W następnym etapie deinstytucjonalizacji planowane jest zmiana liczby wychowanków w w/w placówkach z 14 do 9 a także zupełne ulokowanie administracji poza placówkami (zrealizowano w 2021r.).

Po przejęciu przez PCPR, od resortu oświaty zadań z zakresu opieki nad rodziną i dzieckiem jako priorytetowym zadaniem stało się zorganizowanie skutecznego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem. Zmiany w tej sferze zapoczątkowała Uchwała Nr XIII/216/2000 Rady Powiatu w Olsztynie z dnia 8.09.2000 r. w sprawie przyjęcia lokalnego programu pomocy społecznej w zakresie opieki nad rodziną i dzieckiem w Powiecie Olsztyńskim pod nazwą „Kierunki zmian w Powiecie Olsztyńskim w systemie opieki nad rodziną i dzieckiem. Do osiągnięć pracowników Centrum należy uznać zaangażowanie w akcję „Szukam Rodziny Zastępczej” prowadzonej przez powiat olsztyński wspólnie z Urzędem Marszałkowskim od 2004r. W/w akcja pozwoliła na skuteczne działania w zakresie standaryzacji placówek opiekuńczo-wychowawczych. Przede wszystkim w 2004r. (uchwała nr 62/1/2004 Zarządu Powiatu w Olsztynie z dn.11.02.04r.) została w znacznej części wygaszona działalność oddziału do lat 3 w Domu dla Dzieci (DdD) „Nad Jeziorem” w Olsztynku oraz nastąpiło zastąpienie tej formy rodzinną opieką zastępczą, uwzględniając zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. W 2005 r. została ograniczona liczba dzieci przebywających w placówkach do 30 dzieci, zapewniając jednocześnie potrzebującym stosowną opiekę. W tym samym roku został zlikwidowany Dom dla Dzieci „Keja” w Biskupcu na 30 miejsc, a od 2006 r. nastąpiło rozpoczęcie działalności rodzinno-podobnej placówki Domu dla Dzieci „Keja” w Biskupcu dla 14 wychowanków. Również pozostałe placówki Powiatu Olsztyńskiego sukcesywnie zmniejszały liczbę wychowanków i standaryzowały swoje usługi

Od 2012 r. rozpoczęto następny etap deinstytucjonalizacji tj. Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” w Olsztynku o liczbie miejsc 30, który funkcjonował jako wielofunkcyjna placówka opiekuńczo-wychowawcza przekształcono w Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” w Olsztynku-placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu interwencyjnego o liczbie miejsc 14 oraz powołano nowy Dom dla Dzieci „Pod Skrzydłami” w Olsztynku o liczbie miejsc 14 typu socjalizacyjnego. Od 2019 r. rozpoczęto ostatni etap deinstytucjonalizacji typu zakładowego w Domu dla Dzieci w Gryźlinach, w tym m.in. odejście od hierarchicznej struktury zatrudnienia oraz utrzymania części administracyjnej i obsługi w niezbędnym do tego celu zakresie a także zmniejszenie liczby miejsc w DdD w Gryźlinach z 30 do 14. Obecnie wszystkie cztery Domy dla Dzieci są 14-to osobowe, spełniające w/w kryteria placówek rodzinno-podobnych bez hierarchicznej struktury zatrudnienia, z administracją i obsługą w niezbędnym zakresie, w bezpośrednim kontakcie dzieci wyłącznie z wychowawcami i specjalistami.

Od 01.01.2020 r. stworzono docelowo jednolity system przenikania się pieczy zastępczej instytucjonalnej rodzinno-podobnej z pieczą zastępczą rodzinną, z jednoczesnym całkowitym odejściem od opieki instytucjonalnej zakładowej. Taka organizacja pieczy zastępczej jest innowacyjna, nieliczna w skali kraju i dająca wymierne korzyści finansowe. Jest powtarzalna i możliwa do przeniesienia modułowego do innych powiatów. W wyniku połączenia DdD, uległy likwidacji jako odrębne jednostki budżetowe i włączone zostały w strukturę organizacyjną PCPR, a osobą kierującą jest Dyrektor PCPR w Olsztynie.

System instytucjonalnej pieczy zastępczej wymagał zrationalizowania w celu podniesienia jego efektywności w wykorzystaniu zatrudnionej kadry. Nadano nowy Regulamin Organizacyjny PCPR, określający zasady organizacji oraz strukturę i zakres działania komórek wewnętrznych, samodzielnych stanowisk pracy i zespołów. Następnym etapem było pełne ulokowanie administracji poza placówkami, co zostało zrealizowane w 2021r.

W roku 2020 włączenie w struktury PCPR-u 4 Domów dla Dzieci dało wymierne korzyści dla samych wychowanków, pracowników oraz samorządu. Wszystkie Domy dla Dzieci mają charakter rodzinno-podobny, wychowankowie pod nadzorem wychowawców sporządzają posiłki i wykonują samodzielnie wszystkie prace porządkowe w domu, w którym mieszkają z innymi dziećmi. W wyniku w/w połączenia uzyskano łączną oszczędność w wysokości 400 090,00 zł rocznie. Połączenie poprawiło efektywność gospodarowania środkami publicznymi, w tym obniżenie kosztów funkcjonowania Domów dla Dzieci oraz sprawniejsze wykonywanie zadań przez nasz Powiat. Możliwe stało się zapewnienie kompleksowego wsparcia wychowanków, a także lepszego przepływu informacji, zarówno w zakresie ich potrzeb oraz dostępu do świadczeń. Przyczyniło się to do skuteczniejszego monitorowania wykorzystania środków z pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, pozwoliło efektywniej wykorzystywać zasoby kadrowe i majątkowe oraz usprawniło proces zarządzania, przepływu i wymiany informacji.

Planowanym działaniem jest dalsza deinstytucjonalizacja, zmierzająca do zmniejszenia liczby wychowanków w domach dla dzieci powiatu olsztyńskiego z 14 na 9. Ponadto będzie prowadzona stała kampania społeczna promująca ideę rodzicielstwa zastępczego, w celu pozyskiwania do współpracy rodzin zastępczych, która jest wartością stałą w Powiecie Olsztyńskim, pozwalająca konsekwentnie zmniejszać liczbę dzieci w opiece zastępczej instytucjonalnej.

Uwzględniając kubaturę i architekturę budynku punktu wychowawczego/domu dla dzieci w Gryźlinach utrzymanie tego obiektu wydaje się mało zasadne zarówno z ekonomicznego jak i praktycznego punktu widzenia. Przyszłość punktu wychowawczego w Gryźlinach należy

wiązać z wybudowaniem jednego domu dla 14-stu wychowanków lub kupno dwóch obiektów dla 7 - 8 wychowanków każdy.

Planowane są również działania zmierzające do realizacji projektów w przyszłości wspierających deinstytucjonalizację oraz pieczę zastępczą.

Stan końcowy na koniec roku 2020 r.

1 jednostka organizacyjna: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie

z 4 punktami wychowawczymi:

-w Biskupcu z liczbą miejsc 14,

-w Gryźlinach z liczbą miejsc 14,

-dwa w Olsztynku, każdy z liczbą miejsc 14

Wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu olsztyńskiego w latach 2018 – 2020 przedstawia się następująco:

Nazwa i typ placówki opiekuńczo – wychowawczej	Liczba statutowa miejsc	Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej w latach :					
		2016	2017	2018	2019	2020 od 01.01 wszystkie 4 domy dla dzieci znajdują się w strukturze PCPR w Olsztynie jako punkty wychowawcze	2021
Dom dla Dzieci im. Michała Lengowskiego w Gryźlinach (socjalizacyjna)	30 14 od 01.01.2021	3.827,00	3.879,00	4.129,00	4.473,00	4.670,00	5.296,00
Dom dla Dzieci „Keja” w Biskupcu (socjalizacyjna)	14	3.719,00	3.914,00	3.936,00	4.141,00	4.643,00	4.223,00
Dom dla Dzieci „Zgoda” w Olsztynku (interwencyjna)	14	Zmiana nazwy placówki nastąpiła w dniu 15.09.2016.r, wcześniej Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” w Olsztynku 4.947,00	4.287,00	4.752,00	5.023,00	5.831,00	5.389,00

Dom dla Dzieci „Pod Skrzydłami” w Olsztynku (socjalizacyjna)	14	Zmiana nazwy placówki nastąpiła w dniu 15.09.2016.r, wcześniej Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” Nr 2 w Olsztynku 4.349,00	4.221,00	4.479,00	4.769,00	5.302,00	5.087,00
--	----	---	----------	----------	----------	----------	----------

4. USAMODZIELNIANIE MŁODZIEŻY Z PIECZY ZASTĘPCZEJ

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie posiada w swoim zasobie 12 lokali/mieszkań (na 15 miejsc), które stanowią odrębną własność dla usamodzielniającej się młodzieży z pieczy zastępczej. Umiejscowione są na terenie powiatu olsztyńskiego, Tryb umieszczenia oraz sposób organizacji pracy ustala Dyrektor Centrum, uwzględniając aktualną życiową sytuację wychowanka pieczy zastępczej.

Przy wykorzystaniu środków finansowych pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2014-2020, tutejsze Centrum od września 2017 r. zrealizowało dwa projekty konkursowe (przez 28 miesięcy każdy), w tym jeden projekt partnerski z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy. Swym zasięgiem obejmował łącznie cały obszar Powiatu Olsztyńskiego oraz Powiatu Nidzickiego tj. projekt pn. „Aktywizujemy – usamodzielniamy -1” obejmował 6 gmin Powiatu Olsztyńskiego (Biskupiec, Dobre Miasto, Jeziorany, Olsztynek, Kolno, Świątki) nie wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna a także Gminy Powiatu Nidzickiego natomiast projekt pn. „Aktywizujemy i usamodzielniamy -2” obejmował 6 Gmin Powiatu Olsztyńskiego (Stawiguda, Gietrzwałd Jonkowo, Purda, Barczewo, Dywity) wchodzących w skład MOF Olsztyna oraz Miasto Olsztyn.

Działania zaplanowane w w/w projektach tj. „Aktywizujemy i usamodzielniamy – 1” oraz „Aktywizujemy i usamodzielniamy -2” miały na celu podniesienie poziomu integracji społecznej, edukacyjnej i zawodowej oraz ograniczenie marginalizacji 110 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przebywających i opuszczających pieczę zastępczą oraz osób usamodzielnianych. Osoby wchodzące w proces usamodzielnienia bardzo często nie mogą liczyć na pomoc podstawowej komórki społecznej jaką jest rodzina. Brak wsparcia psychicznego, emocjonalnego i materialnego młodych osób u progu dorosłości może skutkować bezradnością wobec nowej sytuacji, uczuciem zagubienia i alienacji, a w konsekwencji marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Bez wsparcia z zewnątrz i wskazania alternatywnych wzorców i sposobu życia osoby usamodzielniane mają zmniejszone szanse na normalne życie. W w/w projektach łącznie wzięło udział 147 osób.

Realizacja działań merytorycznych w przedstawionych projektach, dają młodym ludziom szansę na poznanie pozytywnych wzorców i wspierają ich w dążeniu do realizowania życia tak, aby stali się ludźmi niezależnymi, aktywnymi zawodowo, gotowymi do dorosłego życia w społeczeństwie.

Odbiorcy projektu podzieleni zostali ze względu na wiek na dwie grupy tj. grupę młodszą składającą się z osób w wieku 15 – 16 lat oraz grupę starszą w wieku 17 – 25 lat. Ponadto oferowane formy aktywizacji społeczno – zawodowej zróżnicowane zostały także z uwzględnieniem przygotowania lub rozszerzenia Indywidualnego Programu Usamodzielnienia.

Pierwszym etapem projektu, poza procesem rekrutacji, prowadzonym w okresie październik 2017 – styczeń 2018r. była indywidualna diagnoza każdego uczestnika/uczestniczki projektu przeprowadzona przez psychologa i doradcę zawodowego mającą na celu trafny dobór działań, głównie zawodowych zgodnie z indywidualnymi możliwościami, predyspozycjami oraz oczekiwaniami każdej osoby. Następnie, w okresie kwiecień – lipiec 2018r. przeprowadzone zostały działania ukierunkowane na rozwój osobisty każdego uczestnika, złożone z warsztatów poświęconych m.in. komunikacji, motywacji, budowania własnej wartości, zasad savoir- vivre, radzenia sobie ze stresem, zarządzania czasem, planowania wydatków i zarządzania budżetem domowym, asertywności. Ponadto grupa młodsza objęta została Treningiem Zastępowania Agresji mającym na celu nabycie podstawowych umiejętności prospołecznych oraz radzenia sobie ze stresem. W 2019 r. młodzież biorąca udział w projektach objęta była wsparciem indywidualnym w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społecznych a także poradnictwem specjalistycznym dostosowanym na podstawie przeprowadzonych diagnoz. Z uczestnikami/ uczestniczkami projektów współpracował: psycholog, psychoterapeuta integratywny, psycholog pracujący metodą behawioralno – poznawczą oraz metodą coachingową, dietetyk. W/w spotkania stanowiły źródło motywacji do wprowadzania pozytywnych zmian w życiu, dawały wiarę we własne możliwości, umożliwiały rozwój i ukształtowanie zdrowej osobowości oraz uczyły postawy otwartości, zaufania do siebie i innych. W ramach działań projektu odbył się cykl działań ukierunkowanych na budowanie ścieżki kariery zawodowej obejmujący m.in. sporządzanie dokumentów aplikacyjnych, autoprezentacja, przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej, techniki poszukiwania pracy a także trening kompetencji wychowawczych. W 2019r. działanie to wzmocnione zostało poprzez indywidualne spotkania doradcy zawodowego z każdym uczestnikiem/uczestniczką projektu ukierunkowane na zwiększenie kompetencji życiowych i umiejętności społeczno – zawodowych, dostarczenie informacji o lokalnym rynku pracy oraz wsparcie w procesach rekrutacyjnych.

Równorzędnie z w/w wsparciem zorganizowano także trening kompetencji wychowawczych w wymiarze 4 spotkań dla młodszej grupy oraz 6 spotkań dla osób w wieku 17 - 25 lat. Zajęcia te miały na celu zwiększenie świadomości bycia rodzicem, wypełniania roli matki i ojca, poszerzenie wiedzy o rozwoju psychofizycznym dziecka a także poznanie nowych metod wychowawczych.

Aby stworzyć atmosferę sprzyjającą większej otwartości i refleksyjności uczestników/uczestniczek projektów w 2018 roku jak i 2019 zorganizowane zostały dwudniowe warsztaty wyjazdowe poświęcone profilaktyce uzależnień, zasadom zdrowego odżywiania, zagrożeniom zdrowotnym wynikającym z niewłaściwego żywienia a także propagowaniu konstruktywnego spędzania czasu wolnego i aktywnego trybu życia. Dodatkowo osoby w wieku 15 – 16 na zakończenie projektu tj. w okresie październik – listopad 2019 r. będą mogły wziąć udział w dwudniowym wyjeździe edukacyjno – wzmacniającym mającym na celu podsumowanie zdobytych przez wychowanków umiejętności i usystematyzowanie wiedzy.

Końcowym etapem projektów było sfinansowanie uczestnikom/uczestniczkom projektów kursów/szkoleń dostosowanych na podstawie indywidualnych preferencji i potrzeb każdej osoby. Rozpoczęcie kursów poprzedzone zostało warsztatami z technik pamięciowych i efektywnego uczenia się. Realizacja kursu/szkolenia zwiększyła u uczestników szansę na podjęcie zatrudnienia.

Dla czterech osób (po dwóch osób z każdego projektu) PCPR w Olsztynie sfinansowało 6 – miesięczne staże zawodowe wraz z wypłatą stypendium stażowego.

Wnioskodawca, mając na uwadze kompleksową aktywizację społeczno – zawodową osób po 18 roku życia przebywających w pieczy zastępczej oraz osób usamodzielnianych, w ramach w/w projektów zaoferował łącznie 12 osobom możliwość 12 – miesięcznego pobytu w mieszkaniach treningowych. Podczas w/w pobytu młodzie ludzie mogli, po nadzorem osób dorosłych, w praktyczny sposób sprawdzić własne umiejętności w zakresie gospodarowania

budżetem domowym, podejmowania decyzji, odpowiedzialności za siebie i własne czyny a przede wszystkim rozpocząć samodzielne funkcjonowanie w dorosłym życiu i społeczeństwie.

Końcowym efektem kompleksowym działań projektów pn. „Aktywizujemy i usamodzielniamy -1” oraz „Aktywizujemy i usamodzielniamy -2” były m.in.: poprawa jakości życia, nabycie lub zwiększenie umiejętności społecznych, kompetencji wychowawczych, umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz samodzielności w dorosłym życiu.

W trakcie trwania całego okresu realizacji do projektu pn.: „Aktywizujemy i Usamodzielniamy-1” przystąpiło 77 osób, a do projektu pn.: „Aktywizujemy i Usamodzielniamy- 2” przystąpiło 70 osób.

Efekty po zakończeniu w/w projektów, zgodne ze wskaźnikami rezultatu:

- podjęcie pracy przez uczestników projektu, po opuszczeniu programu (założono 11 osób): AiU1- 16 osób, AiU2 -10 osób ;
- poszukiwanie pracy przez uczestników projektu, po opuszczeniu programu (założono 12 osób): AiU1 - 15 osób, AiU2 - 10 osób ;
- uzyskanie kwalifikacji przez uczestników projektu, po opuszczeniu programu (założono 12 osób): AiU1 - 9 osób, AiU2 - 4 osoby;
- zwiększenie kompetencji społecznych u uczestników projektu, po opuszczeniu programu (założono 43 osoby): AiU1- 44 osoby AiU2 – 31 osób;
- zwiększenie kompetencji wychowawczych u uczestników projektu po opuszczeniu programu (założono 43 osoby): AiU1- 50 osób AiU2 – 36 osób
- zwiększenie świadomości i konieczności zdrowego i aktywnego stylu życia u uczestników projektu, po opuszczeniu programu (założono 43 osoby): AiU1- 51 osób AiU2- 38 osób;
- zwiększenie kompetencji zawodowych u uczestników projektu, po opuszczeniu programu – (założono 43 osoby): AiU1- 36 osób AiU2- 21 osób;
- zwiększenie jakości oraz technik efektywnej nauki u uczestników projektu, po opuszczeniu programu (założono 43 osoby): AiU1- 48 osób AiU2-35 osób;
- rozpoczęcie samodzielnego życia przez uczestników projektu, po opuszczeniu programu (założono 6 osób): AiU1- 6 osób AiU2 - 9 osób;
- poprawa jakości życia uczestników projektu, po opuszczeniu programu (założono 43 osoby): AiU1- 44 osoby, AiU2- 36 osób;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie będzie poszukiwało możliwości pozyskania środków zewnętrznych w celu wdrażania działań wspierających dla usamodzielniającej się młodzieży.

**5. PROGRAM ROZWOJU RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ I ZMIAN W POWIATOWYM
CENTRUM POMOCY RODZINIE W OLSZTYNIE.**

Ilość rodzin objętych opieką koordynatorów w latach 2012 – 2020 oraz prognozę na lata 2021 – 2023 przedstawia poniższa tabela:

Rok	Liczba koordynatorów	Liczba rodzin objętych opieką
2012	2	33
2013	2	33
2014	5	106
2015	14	183
2016	12	182
2017	11	163
2018	11	155
2019	11	138
2020	11	132
Plan 2021	11	135
Plan 2022	11	165
Plan 2023	11	165

Prognoza limitu zawieranych umów z zawodowymi rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka na lata 2021-2023 oraz stan na lata 2018-2020 przedstawia się następująco:

Rok	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinne Domy Dziecka	Ogółem
	Zawodowe	Specjalistyczne	Pogotowia rodzinne		
2018	11	3	2	6	22
2019	10	3	2	5	20
2020	7	3	3	7	20
Plan					
2021	9	2	3	7	21
2022	10	3	4	8	25
2023	11	4	4	9	28

Prognoza limitu umów zawieranych z osobami do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich, rodzinami pomocowymi na lata 2021 – 2023 oraz stan na lata 2018 - 2020 przedstawia się następująco:

Rok	Ilość zawartych umów z osobami do pomocy	Ilość zadeklarowanych rodzin pomocowych
2018	15	6
2019	16	6
2020	19	6
Plan		
2021	22	6
2022	22	6
2023	22	6

**6. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU
WRAZ Z PRZEWIDYWANYMI EFEKTAMI**

CEL GŁÓWNY				
WZMOCNIENIE PROCESU DEINSTYTUCJONALIZACJI PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OLSZTYŃSKIM				
CEL SZCZEGÓŁOWY:	PROMOCJA IDEI RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO W RAMACH KAMPANII PN: „RODZINA ZASTĘPCZA- PROFESJA Z MISJĄ”			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
Organizacja i przeprowadzenie spotkań/wydarzeń/pikników ze społecznością lokalną w zakresie promocji rodzicielstwa zastępczego	PCPR	2021-2023	Zwiększenie świadomości społecznej i podejmowanie inicjatyw dotyczących promocji zastępczych form opieki rodzinnej	Na bieżąco
Organizacja powiatowego dnia rodzicielstwa zastępczego				
Przygotowanie i zakup produktów promocyjnych				
Promocja rodzicielstwa zastępczego w komunikacji miejskiej i podmiejskiej, w tym: na dworcach/ w autobusach/ na przystankach autobusowych/z tyłu autobusów oraz w przestrzeni publicznej				
Przygotowanie i wykonanie reportaży fotograficznych i filmowych na temat rodzicielstwa zastępczego oraz organizacja wystaw/ekspozycji w tym zakresie;				
Audycje w lokalnych rozgłośniach radiowych na temat rodzicielstwa zastępczego;	Media lokalne			

Przeprowadzenie i opracowanie wywiadów/ rozmów z funkcjonującymi opiekunami zastępczymi, mającymi wartość edukacyjną dla społeczności lokalnej oraz przedstawiające obecny wizerunek rodzicielstwa/ udostępnienie powyższego materiału w mediach, w tym społecznościowych				
Opracowania i druk broszury informacyjnej o rodzicielstwie zastępczym				
Przygotowanie i zorganizowanie kampanii billboardowej i medialnej, informacyjnej oraz promocyjnej				
Wdrażanie w miarę możliwości finansowych innych działań promujących rodzinną pieczę zastępczą, np.: murale na budynkach na terenie powiatu olsztyńskiego				
CEL SZCZEGÓŁOWY:	ZWIĘKSZENIE ILOŚCI RODZIN ZASTĘPCZYCH- POZYSKIWANIE RODZIN ZASTĘPCZYCH, SZKOLENIE I DOKSZTAŁCANIE			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze	PCPR	2021-2023	Zwiększenie liczby profesjonalnie przygotowanych osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz rozwój świadomości rodzin i ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych	Na bieżąco
Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze				
Zwiększenie efektywności pracy i rozwoju zawodowego rodzin zastępczych poprzez systematyczne doszkadzanie się, m.in organizacja szkoleń				

CEL SZCZEGÓŁOWY:	WSPARCIE PIECZY ZASTĘPCZEJ			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
Zapewnienie wsparcia w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin zastępczych poprzez poradnictwo psychologiczne, prawne, itp.	PCPR	2021-2023	Zwiększenie świadomości i wiedzy wśród rodzin dotyczących opieki i wsparcia małoletnich	Na bieżąco
Organizacja i prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych				
Organizacja warsztatów umiejętności wychowawczych dla opiekunów zastępczych, m.in. Szkoły dla Rodziców				
Współpraca koordynatora z asystentem rodziny pod kątem planowania pracy z rodziną biologiczną i zastępczą oraz dzieckiem przebywającym w pieczy zastępczej.	PCPR Ośrodki Pomocy Społecznej			
CEL SZCZEGÓŁOWY:	WSPARCIE PROCESU USAMODZIELNIANIA			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
Wsparcie finansowe i rzeczowe dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej poprzez pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie i zagospodarowanie	PCPR	2021-2023	Zabezpieczenie potrzeb usamodzielnianych wychowanków	Na bieżąco
Profesjonalizacja opiekunów usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej, w tym szkolenia pod kątem prowadzenia				

indywidualnego programu usamodzielnienia				
Tworzenie wraz z wychowankiem Indywidualnych Programów Usamodzielnienia				
Organizowanie mieszkań dla usamodzielniającej się młodzieży z pieczy zastępczej wraz z odpowiednim systemem wsparcia				Wg potrzeb
CEL SZCZEGÓŁOWY:	PODNOSZENIE JAKOŚCI USŁUG NA RZECZ PIECZY ZASTĘPCZEJ			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
Dostosowanie liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej do zapisów ustawy	PCPR	2021-2023		Na bieżąco
Wielokierunkowe szkolenia specjalistyczne, podnoszące wiedzę i kompetencje osobowościowe, zawodowe oraz zapobiegające wypaleniu zawodowemu kadry PCPR oraz pracowników jednostek pomocy społecznej i integracji społecznej			Zwiększenie kwalifikacji i wsparcie kadry PCPR, zwiększenie dostępności usług innych specjalistów i instytucji dla rodzin zastępczych	
Rozwój wolontariatu dla dzieci w pieczy zastępczej				
Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądami rodzinnymi, placówkami oświatowymi, służby zdrowia oraz organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami na rzecz wsparcia systemu pieczy zastępczej				

CEL SZCZEGÓŁOWY:		ROZWÓJ RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ		
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
Plan rozwoju rodzinnych form pieczy w latach 2021-2023	PCPR	2021-2023	Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistycznych oraz Rodzinnych Domów Dziecka	Na bieżąco
CEL SZCZEGÓŁOWY:		DEINSTYTUCJONALIZACJA ISTNIEJĄCYCH PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH		
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
Utrzymanie obowiązujących standardów w punktach wychowawczych będących w strukturze Centrum : domach dla dzieci	PCPR	2021-2023	Utrzymane standardy	Na bieżąco
Dalsza deinstytucjonalizacja 14-to osobowych placówek opiekuńczo - wychowawczych			Punkty wychowawcze 7-8 osobowe	
Wybudowanie jednego domu dla 14-stu wychowanków lub kupno dwóch obiektów dla 7-8 wychowanków każdy, w miejsce domu dla dzieci w Gryźlinach			Dom dla 14-stu wychowanków lub dwa obiekty po dla 7-8 wychowanków każdy, w miejsce domu dla dzieci w Gryźlin	
CEL SZCZEGÓŁOWY:		REINTEGRACJA RODZIN I DZIECI UMIESZCZONYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ		
Wypracowanie zasad współpracy pomiędzy ośrodkiem pomocy społecznej a PCPR w zakresie działań reintegracyjnych;	PCPR Ośrodki Pomocy Społecznej	2021-2023	Zwiększenie liczby dzieci z pieczy zastępczej powracających pod opiekę rodziców biologicznych lub	Na bieżąco

Organizacja pomieszczenia służącego do kontaktów wychowanków pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi oraz osobami bliskimi dziecku (finansowanie działania i wyposażenie oraz koordynacja tego zadania);			osób bliskich oraz utrzymywanie więzi wychowanków z pieczy zastępczej z osobami bliskimi;	
Wsparcie rodziny biologicznej w trakcie procesu reintegracji a także po powrocie dzieci do domu rodzinnego (działania wspierające, szkolenia i warsztaty itp.);				
CEL SZCZEGÓŁOWY:	POZYSKANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH ZEWNĘTRZNYCH NA REALIZACJĘ DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z DEINSTYTUCJONALIZACJĄ			
Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidziane efekty	Częstotliwość
Pozyskanie środków finansowych zewnętrznych na realizację działań związanych z deinstytucjonalizacją	PCPR	2021-2023	deinstytucjonalizacja	Na bieżąco

7. PODSUMOWANIE

Dokonując analizy średnich miesięcznych kosztów utrzymania wychowanka w instytucjonalnej pieczy zastępczej, które na dzień 01.01.2021r. wynoszą 4,9 tys. zł są one nadal znacznie wyższe od średniej kosztów w rodzinnej pieczy zastępczej, które wynoszą odpowiednio:

- rodzinna piecza ogółem – 1,9 tys. zł
- spokrewniona rodzinna piecza zastępcza – 0,9 tys. zł
- niezawodowa rodzinna piecza zastępcza – 1,2 tys. zł
- zawodowa rodzinna piecza zastępcza – 3,0 tys. zł

Strategia rozwoju pieczy zastępczej wpisuje się w opracowany program, a powyższe zestawienie średnich kosztów utrzymania wychowanka wykazuje, że rodzinna piecza zastępcza jest nie tylko bardziej zasadna z pedagogicznego i wychowawczego punktu widzenia, ale również zdecydowanie tańsza od instytucjonalnej.